

DRAŽENKA JALŠIĆ ERNEČIĆ □ Muzej grada Koprivnice, Koprivnica

Uvod. Osvrt na kulturu i fotografiju u vrijeme pandemije Covid-19 prigodno je (ako ne i primjereno) započeti citatom koji je polovicom 2020. kružio društvenim mrežama: *If you think artists are useless, try to spend your quarantine without music, books, poems, movies, paintings and porn.* Iako je na prvi pogled trivijalno uvod u temu *Kultura u doba korone* započeti premisom anonimnog korisnika Instagrama, bit citata nije daleko od istine. Od krajnjeg subjektivizma u uličnoj fotografiji do konceptualne studijske *stage* fotografije nastale u izolaciji, svijet fotografske slike i umjetničke fotografije u 2020. bavio se dijametralno suprotnim temama i idejama. Mjesto fotografske slike u kontekstu medija i komunikacije neupitno je, no količina fotografske slike i njezina različitost činjenica je koja može zbuniti i iskustvenog poznavatelja fotografije.

U 2020. snimljena je, objavljena i na društvenim mrežama podijeljena nevjerojatna količina fotografija, među kojima moram razlikovati fotografsku sliku s odlikama slikovnog pisma koje komunikacijski nadilazi jezične barijere, dokumentarnu fotografiju tiskanu i/ili objavljivanu u različitim medijima koja čini vizualnu bazu povijesti koju još uvijek proživljavamo te umjetničku fotografiju koja odražava emocionalno stanje duha i kontekst vremena u kojemu nismo u mogućnosti govoriti o stanju u nacionalnome muzeju fotografije nego samo o pojedinim zbirkama, što i nije tema ovog rada. Umjetnička je fotografija u svom pluralizmu i slobodi izražavanja posegnula za hibridnim rješenjima kojima nastoji prikazati silinu emocija što su ispunile 2020. godinu.

„Povijesni” okvir i inspiracija

Kalendarska godina u normalnim okolnostima nije relevantno razdoblje za oblikovanje predodžbe o umjetničkom stilu i načinu stvaranja. Čini se, međutim, kako je 2020. po svemu, pa i po tome, drugačija i jedinstvena. Događaji su se smjenjivali u dnevnom ritmu, a jedna loša vijest slijedila je drugu. Na izdvojenim primjerima suvremene europske i američke fotografije moguće je prepoznati neke temeljne emocije, mjesto i važnost fotografije u danom trenutku te ambivalentnost i slojevitost umjetničkih ostvarenja. Ako o fotografskim serijama govorimo iz iskustva autora, one su, bez obzira na

temu, stil i način rada, odraz emotivnih stanja i svijesti o važnosti i prolaznosti vremena u kojemu je fotografija dio svakodnevice.

Umjetnost preživljavanja nasuprot umjetnosti umiranja ponovo su postale važne teme, a život u (samo)izolaciji pretočen je u umjetnost. Povijesni okvir od 365 dana pandemije pretočio se i u sljedeću, 2021. godinu, koja je bila jednako komplicirana i izazovna, a u trenutku pisanja ovog teksta izgledno je kako ni 2022. neće biti bolja. Jedina je razlika devalvacija entuzijazma koji je umjetničku populaciju u 2020. potaknuo na nove umjetničke izazove. Zajednica okupljena oko fotografske industrije ograničena je u svim njezinim segmentima djelovanja, a prije svega u fotografskim ateljerima, galerijama i muzejima, čije je zatvaranje za javnost i izostanak ljudske interakcije izravno utjecalo na poslovanje i egzistenciju studijskih fotografa. Medijski fotografi na terenu preživljavali su u izvanrednim (ratnim) uvjetima stvarajući vizualnu bazu podataka 2020. godine. Fotografska je zajednica pokazala prilagodljivost i kreativnost u plasiranju svojih proizvoda objavljujući ih putem besplatnih aplikacija i društvenih mreža (u najvećem broju preko *Twittera*, *Facebooka* i *Instagram* profila), elektroničkih časopisa, videokonferencija, *online* predavanja i razgovora s umjetnicima, pa sve do *online* izložaba koje su promijenile i proširile profil publike te povezale fotografsku zajednicu na globalnoj razini.

O projektima i autorima

The 2020 Self-Quarantining Exhibition

Koliko je meni poznato, prva velika fotografska izložba koja se bavila temom pandemije koronavirusa i problemom samoizolacije bila je izložba grupe autora *The 2020 Self-Quarantining Exhibition*, a autorica joj je glavna urednica portala *Lenscratch* (Fine Art Photography Daily) Aline Smithson. Riječ je o autorskoj *online* izložbi izuzetno utjecajne američke suvremene fotografkinje i pedagoginje koja fotografiju predaje na Los Angeles Center of Photography, glavne urednice i utemeljiteljice *online* platforme posvećene fotografiji. *Lenscratch* je časopis koji izlazi svakodnevno i slavi fotografsku umjetnost i umjetnike naglašavajući važnost medija i komunikacije: izlaganja, rasprave, suradnje i

¹ *The 2020 Self-Quarantining Exhibition*
Los Angeles CA: Lenscratch (Fine Art Photography Daily), 1. travnja 2020.

² *Vizura 2020 / Vrijeme Ekstrema*
Bijenalna izložba Sekcije za fotografiju ULUPUH-a, Zagreb: ULUPUH, 6. – 27. travnja 2020., online
Čakovec: Muzej Međimurja, 3. – 19. rujna 2020.

³ *The Year of Not Knowing*, Los Angeles CA: LACP (Los Angeles Center of Photography), 19. siječnja – 11. svibnja 2021., online

⁴ *Kultura u fokusu 2020/2021 / Korona u kulturi*, Koprivnica: Sveučilište Sjever, Festival znanosti, 13. svibnja 2021.; Varaždin: MOP 10 Festival multimedije, 22. listopada 2021.

sl.1. Vizual izložbe uz članak *The Year of Not Knowing* Aline Smithson
<https://lenscratch.com/2021/01/the-year-of-not-knowing/> (screenshot)

sl.2. © Aline Smithson, *Stanje fuge: Melanecija* // Vizura 2020 / Vrijeme ekstrema

sl.3. © Nicolò Sertorio, *Betonska apofenija* // Vizura 2020 / Vrijeme ekstrema

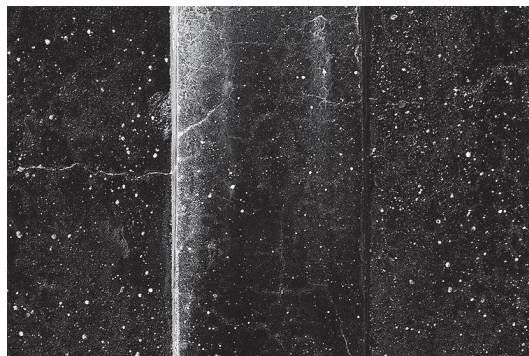
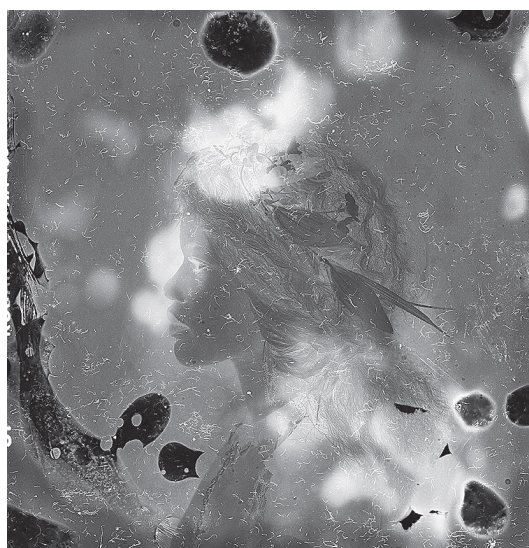
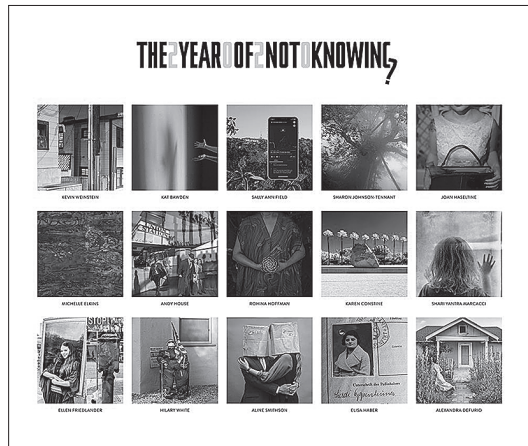
5 Poduža lista od 378 imena fotografa prelazi mogućnosti ove publikacije, no dostupna je na mrežnim stanicama <http://lenscratch.com/2020/04/the-2020-self-quarantining-exhibition/> (pristupljeno 1. travnja 2020.).

6 *Happy April Fool's Day! Let me start off by saying a huge THANK YOU to the participating photographers from all over the globe, each of whom shared a little bit about themselves during this profound moment in history. There were hundreds and hundreds of submissions and as I uploaded each one, I thought about your life and world. And though I corresponded only briefly with each of you, I was comforted by the connection to the greater whole as I have been in quarantine for almost three weeks. There are seven parts to this post so keep going until you get to the end. Pour yourself a big glass of wine or a big mug of coffee and enjoy the collected experience of The 2020 Lenscratch Self-Quarantining Exhibition...and share widely! Be safe out there. See you on the other side.* (Aline Smithson)

7 Edward Steichen, *The Family of Man*, New York: Museum of Modern Art, 1955.

8 Međunarodni žiri činili su Anita Ruso, Feđa Gavrilović, Draženka Jalsić Ercević i Laura Moya (SAD).

9 Otvorenje izložbe održano je na Dan hrvatske fotografije u ponedjeljak 6. travnja 2020., a autor virtualnog postava je Janko Belaj, jedan od sudionika izložbe, koji je, uz autoricu koncepcije i kustosicu bijenala, ujedno i autoricu ovog teksta, odradio najveći dio organizacijskog posla i dnevnih konceptijskih promjena koje su bile uvjetovane okolnostima. Osim članova Sekcije za fotografiju ULUPUH-a, velika potpora u donošenju odluka, u promjenama i konačnoj realizaciji bijenalne izložbe došla je iz različitih izvora. Velika su nam moralna potpora *s druge strane* bili: Laura Moya (Portland OR, Santa Fe), Aline Smithson (Los Angeles), Nicolò Sertorio (San Francisco) i Rick Wester iz Rick Wester Fine Art, Inc. (New York), a na ovim su nam prostorima nevjerojatnu potporu pružili Maja Strgar Kurečić, Robert Gojević, Bella Rupena, Krunoslav Bešvir i Marin Pucar.



obrazovanja. Izložbu postavljenu u sedam cjelina, na kojoj je sudjelovalo 378 fotografa iz cijelog svijeta⁵, postavila je 1. travnja 2020., nakon tri tjedna svoje prve samoizolacije.

U poruci fotografskoj zajednici⁶ u kojoj, uz mješavinu šoka, nevjerice i cinizma, čestita *prvi april* i zahvaljuje fotografima iz cijelog svijeta koji su se odazvali i podijelili dio svoje intime tijekom *dubokog trenutka u povijesti*. Izložba je prije svega kontemplativna, što je u najavi naznačila i sama autorica. Zanimljivo je primijetiti kako prikupljena vizualna iskustva, većinom fotografirana u

prvim mjesecima 2020., kada je prvi *lockdown* zauvijek promijenio svijet u kojemu živimo, nisu lamentacija o smrtnosti i strahu od smrti. *Izložba u samoizolaciji* mnogo je kompleksnija i bilježi cijelu paletu životnih dvojbi danog trenutka. Podijeljena na sedam velikih cjelina, u formi dnevnčkih zapisa prati sve aspekte života u samoizolaciji: od problema usamljenosti i unutarnjih monologa koji su u našim životima postojali i prije pandemije, do promjene ritma života i suočavanja s pitanjima koja smo zbog užurbanosti propuštali. Sekvencionirana na manje tematske cjeline, izložba govori o konzumerizmu, međusobnim odnosima i navikama, obitelji, djeci i kućnim ljubimcima, svim vrstama ljubavi i emocija, načinima na koje smo povezani i otuđeni. Ta će izložba tek s vremenom dobiti kompleksnost i važnost, a već u ovom trenutku ima antropološku težinu kulturne izložbe *The Family of Man* Edwarda Steichena⁷ i bilo bi je poželjno vidjeti u tiskanom obliku.

Zagreb, Vizura 2020. / Vrijeme ekstrema; Bijenale Sekcije za fotografiju ULUPUH-a (sl.2., 3.)

Sekcija za fotografiju ULUPUH-a nije mogla imati gori (ili bolji) tajming glede otvaranja prve međunarodne bijenalne žirirane izložbe fotografija novoga kustoskog ciklusa koji je programski vezan uz 6. travnja, Dan hrvatske fotografije. Tema natječaja i bijenalne izložbe *Vrijeme ekstrema* već je bila dogovorena početkom 2019. Nove životne okolnosti i pandemija neznatno su izmijenili pristup temi i sadržaj pristiglih fotografija. Međunarodni žiri⁸ odabrao je radove 31 profesionalnoga umjetničkog fotografa, od kojih su 21 članovi Sekcije za fotografiju ULUPUH-a: Miroslav Arbutina, Janko Belaj, Saša Četković, Marin Dražančić, Robert Gojević, Damir Hoyka, Maja Hrnjak, Ivica Kiš, Damir Klaić, Anto Magzan, Roman Martin, Miro Martinić, Alan Matuka, Ratko Mavar, Dag Oršić, Mario Periša, Petra Slobodnjak, Maja Strgar Kurečić, Siniša Sunara, Igor Šeler, Vladimir Šimunić, dok su kao gosti Sekcije pozvani autori američke fotografske platforme *Photolucida* iz Portlanda u Oregonu: Yvette Marie Dostatni, Daniel Gonçalves, Karen Navarro, Barbara Peacock, Lori Pond, Michelle Rogers-Pritzl, Nicolò Sertorio, Aline Smithson, Brandy Trigueros i Rick Wright, čija je umjetnička direktorica Laura Moya bila jedna od članica žirija. Riječ je o nevelikoj izložbi recentnih fotografija čiji je cilj bio predstaviti stanje suvremene fotografije u Hrvatskoj, sa svim pomacima i otvaranjima prema međunarodnoj fotografskoj sceni, razmjenom iskustava i problematiziranjem aktualnih pitanja profesionalne umjetničke fotografije. Okolnosti su promijenile željeni smjer bijenala, no inat i upornost rezultirali su hibridnom izložbom koja je na Dan hrvatske fotografije otvorena virtualno⁹, a kasnije i u objektivnoj stvarnosti izložbenog prostora.

Vizura 2020. doslovno je nastala u *vrijeme ekstrema* zato što u umjetnosti i fotografiji odustajanje nije opcija. Igrom slučaja, *Vizura 2020.* aktualni je odgovor na

stvarne prilike. Iako neće odgovoriti na sva pitanja *ekstrema*, umjetnički je dokument jednog vremena.

The Year of Not Knowing: 2020 (Godina neznanja: 2020.) (sl.1.)

Los Angeles, California, LACP – Los Angeles Center of Photography

Petnaest odabranih losanđeleskih fotografa i vizualnih umjetnika okupljenih oko Centra za fotografiju u Los Angelesu: Kat Bawden, Karen Constone, Alexandra DeFurio, Michelle Elkins, Sally Ann Field, Ellen Fridlander, Elisa Haber, Joan Haseltine, Rohina Hoffman, Andy House, Sharon Johnson-Tennant, Shari Yantra Marcacci, Aline Smithson, Kevin Weinstein i Hilary White, tijekom pandemije zajedničkim je naporima putem *online* izložbe i razgovora o fotografiji nastojala pronaći odgovore na pitanja vremena. Fotografije su nastale u Los Angelesu 2020., u vrijeme samoizolacije autorâ. Prema zapisu Aline Smithson, autori su bili inspirirani novinskim člankom koji je u *New York Timesu* o formi memoara od šest riječi napisao Larry Smith. Radilo se o izazovu opisivanja svojih svjetova i vlastitog života u vrijeme pandemije. Kao vizualni umjetnici šest su riječi prenijeli u vlastiti medij stvarajući slike koje su odgovarale ideji i pomno odabranim pojmovima. Rezultat su bile serije fotografskih zapisa koji su na svojevrsan način povijesni dokument prikupljenih iskustava u zasigurno najzahtjevnijoj godini njihovih života. Suočavanje s ozbiljnim novim svijetom vizualnim je umjetnicima nametnulo izazov koji nije bio nimalo jednostavan. *Godina neznanja* virtualna je izložba petnaest fotoeseja, kreativnih putovanja najdublje i najemotivnije godine u našim životima. Izložba je povijesni biljeg trenutka s pronicavim pojedinačnim projektima koji govore o zahvalnosti, tjeskobi, sjećanju, mjestu i čovječnosti.

Kultura u fokusu 2020 – 2021 / Korona u kulturi (sl.4., 5., 6., 7., 8., 9., 10.)

Izložba je svojevrsni pandan izložbi *The 2020 Self-Quarantining Exhibition*, nastala na temelju šestoga fotografskog natječaja *Kultura u fokusu 2020./2021.*, godišnjeg natječaja platforme Mediapitch¹⁰, specijalizirane za recentnu fotografiju. Svoju autorsku koncepciju Mario Periša, fotograf i profesor fotografije na Sveučilištu Sjever, nije bitno mijenjao ni nakon godine dana u kojoj su muzeji, galerije i kulturne ustanove bile zatvorene, a njihovo djelovanje ograničeno. Usprkos pandemiji i potresima, Periša je ustrajao u kontinuitetu fotografskog natječaja koji se fokusirao na šest tema iz područja kulture. To su: portret umjetnika; spomenici i arhitektura (baština); kazalište, film i ples; koncerti i glazba; izložbe i performansi te umjetnički koncept (esej) predstavljen serijom fotografija. Pritom je prepoznao odlučujući trenutak vremena i naglasak stavio na temu Korona u kulturi i na njezinu dokumentarnu pojavnost koju su



sl.4. © Anto Magzan, *Zagrebački potres 22.3.2020.* // Kultura u fokusu 2020/2021 / Korona u kulturi (pobjednička fotografija)

sl.5. © Neja Markičević, *Portret umjetnika* // Kultura u fokusu 2020/2021 / Korona u kulturi (portret umjetnika)

prepoznali i članovi stručnog žirija.¹¹ Oni su od 80 autora i 680 fotografija odabrali 46 autora: Žaklina Antonijević, Josip Atalić, Fanita Barčot-Nikolac, Dora Bosner, Vladimir Bogovčić, Snježana Bratanović, Borut Brozović, Silvija Butković, Saša Četković, Igor Dražić, Dario Dorčić, Ljiljana Ferić, Borna Filić, Sonja Grubešić, Filip Gržinčić, Frano Jerkan, Dora Kolar, Zoran Kolaric, Višnja Makek, Bojan Haron Markičević, Saša Martinović Kunović, Davor Mladošić, Anto Magzan, Nenad Martić, Zrinka Magazin, Neja Markičević, Miro Martinić, Ratko Mavar, Dinko Neskusil, Sebastijan Novak, Zoran Osrečak, Maja Prgomet, Davor Puklavec, Nikola Mišel Puklin, Neda Rački, Maja Stojić, Sanjin Strukić, Stipe Surać, Zoe Šarlija, Martina Šestić, Sandra Šimunović, Vlatko Špihal, Vesna Špoljar, Luiza Štokovac, Zvonimir Tanocki, Ranko Tintor koji su izložili 100 fotografija kojima su istraživane veze i posljedice pandemije koronavirusa na kulturu vremena. I ta je izložba predstavljena kao *hibridna*, kao virtualna šetnja prostorom Sveučilišta Sjever te kao fizički postav u Koprivnici i Varaždinu. Dokumentarni i edukativni aspekt natječaja i izložbe *Korona u kulturi* naglasio je dokumentarnu i edukativnu stranu natječaja, ali i otvoreni demokratski pristup fotografiji i načinu konzumiranja kulture na kojemu Periša kao idejni začetnik natječaja od samog početka inzistira. Rezultat su, baš kao i u primjeru izložbe koju je postavila Aline Smithson, nelinearne *slikopisne* bilješke kojima su fotografi i umjetnici prvi emotivno odgovorili na izazove vremena.

Radovi koji će možda obilježiti 2020.

Pitanje čitanja povijesne slojevitosti umjetničkih fotografija nastalih 2020. osobito je važno, no sadržaj i kontekst

¹⁰ <https://mediapitch.com/contests/37>

¹¹ Žiri su činili: Siniša Hančić, Krasnodar Peršun, Dženat Dreko-
vić, Mario Periša, Draženka Jalšić
Ernečić.



sl. 6. © Sandra Šimunović, *Kulturna baština – MUO* // Kultura u fokusu 2020/2021 / Korona u kulturi (kulturna baština)

sl. 7. © Borna Filić, *Kazalište, film, ples* // Kultura u fokusu 2020/2021 / Korona u kulturi (kazalište, film, ples)

sl. 8. © Filip Gržinić, *Koncert, glazbena umjetnost* // Kultura u fokusu 2020/2021 / Korona u kulturi (koncerti, glazba)

bit će jasniji tek nakon što pandemija prođe, a emocije se stišaju, što se neće dogoditi još neko vrijeme. U ovom trenutku još uvijek nije moguće procijeniti koje će fotografske slike (namjerno ne upotrebljavam riječ fotografija) odražavati dokument vremena, povijesti i/ili društvenih odnosa. U ovom trenutku još je rano zato što emocije zamućuju prosudbu i odabir. U svakom slučaju, ova je pandemija, za razliku od svih dosadašnjih, vizualno najdokumentiranija pandemija u povijesti ljudskog roda. Fotografska je slika (gotovo) u realnom vremenu na globalnoj razini izvještavala o širenju bolesti, oboljelima i umrlima na dvije komunikacijske razine: putem javne slike koju su plasirali mediji te na krajnje osobnoj razini koju su imali potrebu objaviti i podijeliti s ostatkom *izoliranog* svijeta. Dokumentarna i umjetnička fotografija nikada se u svojoj povijesti nisu toliko razlikovale na razini ideje iako su osjećaj straha od smrti, zbunjenost, nemoć, bijes, gnjev i izoliranost bile emocije koje su ih povezivale. Za hrvatske prilike vjerojatno su ikonološki najdjelotvornije ulične fotografije srušenog Zagreba i njegovih stanovnika pod maskama, koje je dan nakon potresa

22. ožujka 2020., u adrenalinskom naletu reporterske euforije, kao dio uspješne serije snimio Anto Magzan, no i to je osobna procjena (i odabir) autorice ovih redaka. Zapravo će svaka lokalna sredina imati vlastitu emotivnu priču i *odlučujući trenutak* koji će biti različito percipiran u Sisku, Petrinji ili Glini od onoga u ostatku Europe, Amerike ili Azije. Wuhan, Bergamo, Barcelona, New York ili opožarena Kalifornija okovana smogom (...) različito će reagirati na dokumentarnu novinsku fotografiju. Nije drugačije ni na području vizualnih umjetnosti zasnovanih na fotografiji, koje će naglasak uglavnom stavljati na vlastito iskustvo i osobna emotivna stanja. Pritom će globalne refleksije na život u doba korone biti vrlo slične, no ne i identične, a osobne i lokalne priče će, nasuprot globalnome, u ovoj prilici odnijeti emotivnu prevagu. Činjenica je da su vlastita nesreća i tuga svakome bliže i važnije od tuđih, stoga već sad možemo ustvrditi kako će umjetnička fotografija iz vremena pandemije uglavnom biti introspektivna, intimna i krajnje osobna.

Zaključak. Na primjeru *izložbenih aktivnosti* suvremenih umjetničkih fotografa iz različitih sredina,¹² postavljene su samo naznake suvremene umjetničke prakse na polju umjetničke fotografije u doba korone. Cilj rada nije bio postaviti okvire djelovanja već na temelju vlastitog iskustva utvrditi pluralizam i nestalnost medija. Sudjelovanje u ulozi svjedoka i kustosa fotografije, izbornika, urednika, recenzenta i na određeni način pripadnika *fotografske zajednice* koja je u vrijeme najteže izolacije pronalazila načine i imala volju, snagu i upornost pratiti nove oblike komunikacije u virtualnom svijetu – nemjerljivo je iskustvo.

Selidba umjetničkoga društvenog života u virtualni svijet definitivno je simulakrum, a virtualne platforme, *online* izložbe, različita događanja i (muzejske) akcije, razgovori s umjetnicima i kustosima fotografije, javna predavanja i izlaganja, *Zoom* i *Instagram TV* novi su alati koji omogućuju povezivanje fotografske zajednice. Iako zbog okolnosti prisiljeno usporeni, u međusobnoj smo komunikaciji povremeno bili emotivno povezaniiji nego u vrijeme *normalnog* života umjetnika, edukatora, urednika, recenzenata i/ili kustosa galerija i muzeja. Zbog niza epidemioloških mjera fizičko iskustvo posjeta galeriji ili muzeju više nimalo ne nalikuje na iskustvo prijašnjih vremena. Usprkos epidemiološkoj krizi koja je neminovno uzrokovala i ekonomsku krizu, medij fotografije u tehničkome, tehnološkom i estetskom smislu u godini se dana zapravo i nije bitno mijenjao. Na sadržaj i semantiku utjecala je, doduše, činjenica da je populacija u domeni kulture bila egzistencijalno ugrožena. Umjetnička fotografija u godinama korone odražava svu kompleksnost medija koji u najtežim trenucima ima svoje svijetle bljeskove, i to zato što umjetnička fotografija nije samo posao nego poslanje, ljubav i strast.

¹² Riječ je o primjerima europske i američke suvremene fotografije, odnosno o izdvojenim primjerima iz Hrvatske i Kalifornije.



LITERATURA

1. Smithson, Aline. *The 2020 Self-Quarantining Exhibition* (ur. Aline Smithson). Los Angeles CA: Lenscratch (Fine Art Photography Daily), 1. travnja 2020.
2. Steichen, Edward. *The Family of Man*. New York: Museum of Modern Art, 1955.
3. Jalsić Ernečić, Draženka. *Vrijeme ekstreme*. Vizura 2020 / Vrijeme ekstreme (ur. Draženka Jalsić Ernečić, Janko Belaj). Zagreb: ULU-PUH, 6. – 27. travnja 2020., *online*; Čakovec: Muzej Međimurja, 3. – 19. rujna 2020.
4. *The Year of Not Knowing* (ur. Aline Smithson). Los Angeles CA: LACP (Los Angeles Center of Photography), 19. siječnja – 11. svibnja 2021., *online*.
5. Smithson, Aline. *The Year of not Knowing*. Los Angeles CA: Lenscratch, 2021.
6. Jalsić Ernečić, Draženka. *Korona u kulturi*. Kultura u fokusu 2020/2021 / Korona u kulturi (ur. Maro Periša). Koprivnica: Sveučilište Sjever, Festival znanosti, 13. svibnja 2021.; Varaždin: MOP 10 Festival multimedije, 22. listopada 2021.

IZVORI

- 1 <http://lenscratch.com/2020/04/the-2020-self-quarantining-exhibition/> (pristupljeno 1. travnja 2020.).
2. <https://www.alinesmithson.com/> (nove mrežne stranice, pristupljeno 1. studenog 2021.).
3. <https://fotografija.ulupuh.hr> (mrežne stranice postavljene 6. travnja 2020.).
4. *The Year of Not Knowing* by Aline Smithson. <https://lenscratch.com/2021/01/the-year-of-not-knowing/> (pristupljeno 10. siječnja 2021.).
5. <https://www.theyearofnotknowing.com/> (pristupljeno 19. siječnja 2021.).
6. <https://lacphoto.org/events/the-year-of-not-knowing-artist-talks-2021/> (pristupljeno 19. siječnja 2021., 16. veljače 2021., 16. ožujka 2021., 20. travnja 2021., 11. svibnja 2021.).

Online Learning via Zoom / @emfphoto59, @shariyantra, @kevinweinstein, @sjohnsontennant, @elisa_haber_photography, @michelleyelkins, @andyhousephotos, @rohinaphoto, @alexandra_defurio, @karenconstine, @sallyannfield, @elisa_haber_photography, @michelleyelkins, @andyhousephotos, @rohinaphoto, @joanhaseltine, @bawdenka, @hilaritywhite, @reciprocity_project, @alinesmithson, @la_centerofphoto

7. Šesti fotografski natječaj *Kultura u fokusu (Korona u kulturi)*. <https://ulupuh.hr/6-fotografski-natjecaj-kultura-u-fokusu/> Zagreb: Udruženje likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti (pristupljeno 22. travnja 2021.).
8. *Kultura u fokusu 2020/2021 (Korona u kulturi)*. <https://mediapitch.com/contests/37> Koprivnica: Mediapitch godišnji natječaj (pristupljeno 13. svibnja 2021.).
9. Šesti KUF 2020/2021 / *Korona u kulturi*. <https://kulturaufokusu.com/> Koprivnica: *Kultura u fokusu* (pristupljeno 13. svibnja 2021.).
10. <https://www.unin.hr/2021/05/kultura-u-fokusu-na-sveucilistu-sjever-2/> Koprivnica: Sveučilište Sjever (pristupljeno 14. svibnja 2021.).

Primljeno: 11. studenoga 2021.

sl.9. © Neda Rački, *Izložbe, performansi*
// Kultura u fokusu 2020/2021 / Korona u kulturi (izložbe, performansi)

sl.10. © Stipe Surać, *Serija, umjetnički koncept* // Kultura u fokusu 2020/2021 / Korona u kulturi (umjetnički koncept, iz serije)

PHOTOGRAPHY IN THE AGE OF THE PANDEMIC.

EXHIBITION OF SELF-ISOLATION 2020 / TIME OF EXTREMES / YEAR OF UNKNOWING / CORONA IN CULTURE

In the age of the greatest pandemic of the modern age, photography is an important tool in media and communication and also in contemporary art. The emphasis of this paper is placed on the distinction of the photographic picture as pictorial language that obviates language barriers and contemporary artistic photography as response to the condition of the times.

The engagement and activity of art photographers (and contemporary visual artists re-examining the photographic medium as artistic form) is the topic of the original paper that places the emphasis on four separate original and curatorial conceptions dealing with photographic oeuvres created or completed in 2020, new/old photographic processes, styles and manners that in their work and communication with the art public stretch out for hybrid forms and in this manner attempt to compensate for the absence of physical touch/contact and communication in galleries and museums closed for public gatherings.

The year 2020 and now very clearly 2021 as well, brought new forms of public artistic activity in contemporary art photography and in culture generally. The slowing down of everyday life and the forced change of habits of life opened up a whole series of questions in which the place of artistic photography in time and space needs to be explored. During the year the style and manner of art photography did not essentially change, the repetition of themes and motifs from earlier periods are quite usual practices in photography, but the need of some photographers for a tactile relationship with the medium came to the fore, as did an emphatic return to analogue practice and historical processes.